

representative taking into the account the personal nature of the marriage contract. The grounds for declaring the marriage contract null and void are established.

Key words: marriage contract, notarization, contractual regime of marital property, form of contract, the invalidity of the contract.

УДК 342.734:340.134

Н. Вознюк

До питання про поняття та види державних соціальних допомог

У статті обґрунтовано актуальність дослідження теоретичних аспектів державних соціальних допомог, уточнене визначення їх поняття. Запропонована авторська класифікація державних соціальних допомог залежно від страхового ризику та суб'єктного складу. Вказано на окремі недоліки правового регулювання державних соціальних допомог в Україні, внесено загальні пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства. Встановлення ознак державних соціальних допомог, юридичне закріплення їх поняття та класифікації, розміщення переліку всіх видів допомог в єдиному нормативно-правовому акті – Соціальному кодексі України - сприятиме більш повній реалізації громадянами права на соціальний захист.

Ключові слова: соціальне забезпечення, державні соціальні допомоги, грошова виплата, прожитковий мінімум, малозабезпеченість.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз соціальної політики в Україні показує, що основним її напрямком залишається забезпечення державою мінімального рівня соціальних гарантій для населення. Тобто в умовах складної економічної ситуації, яка унеможливило зниження загального рівня бідності, держава в першу чергу бере на себе обов'язок забезпечення тих осіб, які в силу певних об'єктивних обставин не в змозі самотійно досягти мінімального рівня життя. За таких умов, все більшого значення набуває такий вид соціального захисту, як державні соціальні допомоги.

Різноманіття державних соціальних допомог, широке коло суб'єктів, які мають право на їх отримання, велика кількість нормативно-правових актів за відсутності єдиного кодифікованого нормативно-правового акту значно ускладнює застосування норм даного інституту, тому дослідження питань теоретичного визначення поняття державних соціальних допомог, встановлення їх ознак, класифікації є актуальним.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Вищезазначені проблеми частково розглядалися науковцями при аналізі загальних проблем права соціального захисту, слід виділити дослідження В. М. Андріїва, М. Д. Бойка, Н. Б. Болотіної, В. Я. Бурака, П. Д. Пилипенка, С. М. Синчук, І. М. Сироти, Б. І. Сташківа, Б. С. Стичинського, Г. В. Сулейманової. За темами, присвяченими питанням правового регулювання соціальних допомог було підготовлено декілька дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата юридичних наук: І. С. Андрієнко, Л. В. Кулачок, О. М. Пономаренко, В. Л. Стрепко. Проте, слід зазначити, що дослідження теоретичних засад правового регулювання державних соціальних допомог є недостатнім, потребує вдосконалення чинна нормативно-правова база.

Формулювання мети та завдань статті. Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних розробок, положень чинного національного законодавства встановити ознаки державних соціальних допомог, на їх основі уточнити визначення поняття, провести класифікацію, внести загальні пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання даного інституту.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Поняття «державна соціальна допомога» широко використовується в законодавстві, воно було і залишається предметом дослідження багатьох науковців, однак досі немає єдиного підходу до його визначення. Частково це обумовлено тим, що базове поняття «соціальна допомога» є полісемантичним і вживається у юридичній літературі у вузькому та широкому значеннях [1, с. 45-46; 2, с. 162]. Аналіз визначень поняття «державна соціальна допомога» показав, що вони створені на основі переліку ознак даного виду соціального захисту і є два підходи до їх формування. В першому випадку – це узагальнені визначення, де загальновідомі категорії та зв'язки між ними лише

позначаються, але не розшифровуються [3, с. 274; 4, с. 398]. В другому – це деталізовані, розширені визначення [5, с. 294; 6, с. 57; 7, с. 8].

З метою уточнення визначення поняття «державна соціальна допомога», насамперед необхідно встановити основні ознаки цього виду соціального захисту. На основі аналізу нормативно-правової бази та узагальнення теоретичних досліджень науковців можна виокремити такі ознаки.

1. Основним джерелом фінансування державних соціальних допомог є кошти державного та місцевих бюджетів.

2. Соціально-аліментарна природа, тобто безеквівалентність надання допомог. Набуття права на призначення державних соціальних допомог не пов'язано з трудовою діяльністю, страховим стажем особи. Хоча, слід погодитись з тим, що домінуюча у теорії соціального захисту концепція аліментарності соціальних допомог, втрачає своє значення і в основу визначення цього виду соціального захисту покладено теорію соціального ризику, яка відображає об'єктивні чинники виникнення права на соціальні допомоги [8, с. 9].

3. Пасивний статус суб'єкта-одержувача: коло суб'єктів із загальним та спеціальним правовим статусом, умови надання допомог чітко встановлені в законодавстві.

4. Цільова спрямованість: метою надання допомог є матеріальна підтримка визначених суб'єктів, які в результаті настання соціальних ризиків втратили джерело доходів або їх дохід є нижчим за прожитковий мінімум, понесли додаткові витрати, пов'язані з певними подіями (поховання, народження дитини) або наділені спеціальним правовим статусом.

5. Фіксований розмір державних соціальних допомог, як правило у співвідношенні з прожитковим мінімумом або з рівнем забезпечення прожиткового мінімуму (гарантованим мінімумом). Наприклад, допомоги дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства; державні соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам призначаються у відсотковому співвідношенні до встановленого законом прожиткового мінімуму. Хоча слід зазначити, що сьогодні відсутній єдиний підхід щодо визначення розмірів допомог. Це може бути фіксований розмір, різниця між доходом отримувача та прожитковим мінімумом, в окремих випадках визначення розміру допомоги делеговано органам місцевого самоврядування (допомога на поховання).

6. Адресний характер призначення, який проявляється у залежності розміру допомоги не тільки від прожиткового мінімуму, але й від доходів особи. Слід погодитись з В. Л. Стрепко, що адресність - це один із принципів, на яких ґрунтується інститут соціальних допомог, який передбачає право на соціальну допомогу за умови настання соціального ризику, а також реальної потреби людини у соціальній підтримці. Адресними є усі допомоги, зумовлені настанням ризику малозабезпеченості [9, с. 197].

7. Грошова форма.

8. Обмеженість строків виплати певними часовими рамками, встановлення яких обумовлено визначеними в законодавстві подіями: на період встановлення інвалідності, до досягнення дитиною трирічного віку, до досягнення дитиною вісімнадцятирічного віку тощо.

9. Мобільність: можливість встановлення як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні. Органи місцевого самоврядування можуть ухвалювати рішення про надання додаткових видів допомог за кошти місцевих бюджетів.

10. Комплексний характер: законодавство дозволяє одній і тій же самій особі отримувати одночасно декілька видів державних соціальних допомог, передбачено можливість отримання допомог одночасно з іншими виплатами, пільгами та послугами.

Але слід зазначити, що не всі перелічені ознаки властиві виключно державним соціальним допомогам, тому у визначення поняття пропонуємо включити тільки ключові ознаки.

Отже, під державними соціальними допомогамі слід розуміти грошові одноразові чи періодичні виплати, які надаються на умовах та в розмірах, передбачених законодавством, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, особам, які в результаті настання соціальних ризиків втратили джерело доходів або їх дохід є нижчим за прожитковий мінімум, понесли додаткові витрати або наділені спеціальним правовим статусом.

Очевидною є потреба класифікації державних соціальних допомог. Перелік їх видів міститься в декількох підзаконних нормативно-правових актах [10, 11, 12]. Найбільш повний перелік соціальних допомог розміщений в формі Заяви про призначення усіх видів соціальної допомоги, компенсацій, субсидій та пільг, затвердженій наказом Міністерства соціальної політики № 96 від 22.02.2012 р. [12].

В юридичній літературі державні соціальні допомоги класифікуються за різними ознаками, але найчастіше використовується їх поділ залежно від соціальних ризиків, що лежать в основі

виникнення права на них [4, с. 398]. Однак, на наш погляд, для класифікації усього різноманіття державних соціальних допомог з метою найбільш повного відображення їх видів у єдиному нормативно-правовому акті доцільно застосувати комплексний підхід і об'єднати декілька критеріїв для класифікації, що відповідатиме потребам правозастосовчої практики.

Пропонуємо класифікувати державні соціальні допомоги залежно від соціального ризику та суб'єктного складу. В такому разі їх можна об'єднати в чотири групи.

1. Допомоги у зв'язку з народженням та вихованням дитини:

допомога у зв'язку з вагітністю та пологами; допомога при народженні дитини; допомога на дітей одиноким матерям; допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування; допомога при усиновленні дитини [13]; державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, включаючи державні соціальні допомоги на догляд [14]; державна допомога дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД [15]; допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [16]; тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів [17].

2. Державні соціальні допомоги у зв'язку з малозабезпеченістю:

допомога малозабезпеченим сім'ям [18]; щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним [19]; державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, державна соціальна допомога на догляд [20]; одноразова матеріальна допомога інвалідам та непрацюючим малозабезпеченим особам [21].

3. Допомоги в разі виникнення визначених законодавством подій:

державна допомога особам, яким виповнилося 100 і більше років [22]; одноразові грошові допомоги у разі загибелі (смерті) або каліцтва військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори [23]; допомога на поховання [14; 20; 24]; одноразова грошова допомога особам, які отримали тяжкі тілесні ушкодження під час участі у масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 р. по 21 лютого 2014 року [25]; щомісячна адресна допомога особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг [26]; допомоги особам, які потерпіли від стихійного лиха й техногенних катастроф.

4. Допомоги особам із спеціальним статусом:

щорічні разові грошові допомоги, доплати [27; 28; 29]; державні соціальні допомоги особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи [30]; одноразова винагорода жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» [31]; одноразова матеріальна допомога особі, яка постраждала від торгівлі людьми [31; 32].

На сьогодні чи не основним недоліком правового регулювання у сфері державних соціальних допомог є відсутність кодифікованого нормативного акту, чинні нормативно-правові акти не систематизовані. До того ж, законодавство у сфері державних соціальних допомог постійно вдосконалюється шляхом зміни існуючої правової бази, прийняття нових нормативно-правових актів. Так, наприклад, Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» [13] після викладення його у новій редакції 22 березня 2001 року 30 разів зазнавав вдосконалень. У 2008 році значні зміни було внесено в порядок призначення допомог при народженні дитини та по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, у лютому 2009 року до державних допомог, передбачених цим законом додали ще одну – допомогу при усиновленні дитини. У 2011 році було внесено зміни щодо порядку призначення державної допомоги одиноким матерям і збільшено розмір допомоги при народженні дитини. У 2013-2014 роках змінено порядок призначення та розмір допомоги при народженні дитини, скасовано допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. У Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» [18] було внесено зміни 17 разів. З 1 січня 2005 року набув чинності Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам» [20], який визначив засади призначення двох видів державних соціальних допомог: державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд. Цим же законом врегульовано порядок призначення та розмір допомоги на поховання окремих категорій осіб. Процес розширення кола державних соціальних допомог триває до сьогодні, так Законом України «Про протидію торгівлі людьми» № 3739-VI від 20 вересня 2011 року [32] передбачено одноразову матеріальну допомогу

особі, яка постраждала від торгівлі людьми. З 1 січня 2013 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів України, якою врегульовано порядок надання цієї допомоги. У зв'язку з подіями, які відбуваються в нашій державі протягом останнього року введено нові державні допомоги.

За таких умов, відсутність нормативно-правового акту, який би регулював загальні засади надання державних соціальних допомог, містив би повний перелік їх видів, обмежує поінформованість громадян у сфері соціального захисту. Така ситуація, на нашу думку, є значною перешкодою реалізації громадянами права на соціальний захист. Тому доцільно провести реформування правового регулювання державних соціальних допомог.

В Україні робота щодо систематизації законодавства в сфері соціального захисту триває вже багато років. З 1998 року на розгляд Верховної Ради України було представлено чотири проекти Соціального кодексу України. На сьогоднішній день в комітеті опрацьовуються проект № 8495 від 24 листопада 2005 р. [33]. На нашу думку структура саме цього проекту більше відповідає потребам правозастосовчої практики. Проект № 2311 від 15 лютого 2013 р. [34] повернуто суб'єкту ініціативи на доопрацювання. Інші проекти заслухані та зняті з розгляду.

Систематизація законодавства – це складний багатоетапний процес. В першу чергу необхідно провести консолідацію. Це дозволить впорядкувати нормативний масив, виявити та усунути суперечності, узгодити національне законодавство з міжнародними нормами. Наступним етапом буде кодифікаційна обробка консолідованого збірника, результатом якої стане прийняття Соціального кодексу України. Один із розділів Кодексу слід присвятити правовому регулюванню державних соціальних допомог і закріпити окремою статтею їх нормативний перелік.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, встановлення ознак державних соціальних допомог, юридичне закріплення їх поняття та класифікації, розміщення переліку всіх видів допомог в єдиному нормативно-правовому акті сприятиме більш повній реалізації громадянами права на соціальний захист. Прийняття Соціального кодексу України дозволило б усунути розбіжності між окремими нормативно-правовими актами, уніфікувати та спростити порядок призначення державних соціальних допомог, реалізувати норми Конституції України та підвищити стандарти соціального захисту громадян.

Джерела та література

1. Рудик В. Зміст поняття «соціальна допомога в теорії та законодавстві» / В. Рудик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Yurukr/2011_11/10.pdf.
2. Буяшенко В. В. Соціальна допомога в контексті повсякденності / В. В. Буяшенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpgvzdia_2009_39_16.pdf.
3. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. / Б. І. Сташків – К.: Знання, 2005. – 405 с.
4. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., переробл. і доп. / П. Д. Пилипенко., В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін.] за ред. П. Д. Пилипенка. – К.: Ін Юре, 2008. – 504 с.
5. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. / І. М. Сирота. – Х.: Одиссей, 2007. – 408 с.
6. Синчук С. М., Бурак В. Я. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / С. М. Синчук, В. Я. Бурак. – [2-ге вид., переробл. і доп.] – К.: Знання, 2006. – 318 с.
7. Кулачок Л. В. Державна допомога сім'ям з дітьми як форма соціально-правового захисту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Л. В. Кулачок. – Х., 2003. – 19 с.
8. Андрієнко І. С. Правове регулювання державних соціальних допомог малозабезпеченим особам в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 – «Трудове право; право соціального забезпечення» / І. С. Андрієнко. – Львів, 2010. – 20 с.
9. Стрепко В. Л. Про універсальність та адресність допомог за правом соціального забезпечення / В. Л. Стрепко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_yu/2009_48/197lbr48.pdf.
10. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 19.09.2006 р. № 345// Офіційний вісник України. – 2006. – №41. – Ст. 2761.
11. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги: Затв. спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державного комітету статистики України, Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України від 15 листопада 2001 р. №486/202/524/455/3370 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 6. – Ст. 272.

12. Заява про призначення усіх видів соціальної допомоги, компенсацій, субсидій та пільг: затв. наказом Міністерства соціальної політики України № 96 від 22.02.2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 24. – Ст. 934.
13. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 22 березня 2001 року № 2334-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 9. – Ст. 38.
14. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 1. – Ст. 2.
15. Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення: Закон України від 12 грудня 1991 р. № 1972-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 11. – Ст. 152.
16. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147
17. Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме: постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 року № 189 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 446.
18. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 35. – Ст. 290.
19. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року № 1489-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 19. – Ст. 143
20. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 33–34. – Ст. 404.
21. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання одноразової матеріальної допомоги інвалідам та непрацюючим малозабезпеченим особам: постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2011 р. № 158 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 15. – Ст. 618.
22. Про виплату державної допомоги особам, яким виповнилося 100 і більше років: постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1532 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 42. – Ст. 1942.; Про підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни та деяких інших осіб, яким виповнилося 100 і більше років: затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 908 від 26 вересня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 75. – Ст. 3035.
23. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – Ст. 190.
24. Порядок надання допомоги на поховання деяких категорій осіб виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка зобов'язалася поховати померлого: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 99 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 8. – Ст. 306.
25. Порядок виплати одноразової грошової допомоги особам, які отримали тяжкі тілесні ушкодження під час участі у масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 р. по 21 лютого 2014 року: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 324 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 64. – Ст. 1777
26. Порядок надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 80. – Ст. 2271.
27. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 45. – Ст. 425.
28. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23 березня 2000 року № 1584-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 24. – Ст. 182.
29. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18 листопада 2004 року № 2195-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 4. – Ст. 94.
30. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 19 грудня 1991р. № 2001-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 13. – Ст. 178.
31. Про виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», та одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 268 від 28 лютого 2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 20. – Ст. 845
32. Про протидію торгівлі людьми: Закон України № 3739-VI від 20 вересня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 173.
33. Проект Соціального кодексу України № 8495 від 24 листопада 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=26231.
34. Проект Соціального кодексу України № 2311 від 15 лютого 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45780.

Вознюк Н. К. Вопрос о понятии и видах государственных социальных пособий. В статье обоснована актуальность исследования теоретических аспектов государственных социальных пособий, уточнено определение их понятия. Предложена авторская классификация государственных социальных пособий в зависимости от страхового риска и субъектного состава. В соответствии с этим критерием государственные социальные пособия объединены в четыре группы: государственные социальные пособия в связи с рождением и воспитанием ребенка; государственные социальные пособия в связи с малообеспеченностью; государственные социальные пособия в случае возникновения установленных законодательством событий и государственные социальные пособия лицам со специальным статусом. В статье указано на отдельные недостатки правового регулирования государственных социальных пособий в Украине, внесены общие предложения по совершенствованию действующего законодательства. Предложено юридически закрепить понятие и нормативный перечень государственных социальных пособий в кодифицированном правовом акте, что позволит устранить разногласия между отдельными нормативно-правовыми актами, унифицировать и упростить процедуру назначения и выплаты государственных социальных пособий.

Ключевые слова: социальное обеспечение, государственные социальные пособия, денежная выплата, прожиточный минимум, малообеспеченность

Voznyuk N. Issue of the Determination and Types of State Social Assistance. In the article the actuality of the study of the theoretical aspects of state social assistance is defined, definition of the concept is specified. The author proposed the state social assistance classification depending on the insurance risk and subject composition. In accordance with this criterion, the state social assistance is combined into four groups: state social assistance for the birth and upbringing of the child; state social assistance in connection with low income; state social assistance in the event of certain specified events of legislation and assistance to persons with special status. Under these conditions, the lack of a legal act regulating the general principles of public social assistance, would contain a complete list of species, limits public awareness on social protection. This situation, in our opinion, is a barrier to exercise their right to social protection. It is therefore advisable to reform the legal regulation of social assistance. The article stated for certain deficiencies of legal regulation of state social assistance in Ukraine, made general suggestions for improving the current legislation. It is proposed to consolidate legally notion and normative list of state social assistance in a codified legal act that will allow to eliminate discrepancies between separate normative legal acts to unify and simplify the appointment and payment of state social assistance procedure.

Key words: social security, state social assistance, cash payments, cost of living, low income.

УДК 347.772

С. Савич

Розрізняльна здатність торговельної марки: до питання визначення поняття

У статті розглядається поняття розрізняльної здатності торговельної марки, яка відноситься до визначальних властивостей цього об'єкта інтелектуальної власності. Автор звертає увагу на невідповідність вітчизняного підходу розуміння розрізняльної здатності підходам Європейського Союзу та юрисдикційних органів його держав-членів. Запропоновано, виходячи з природи торговельної марки, поділяти розрізняльну здатність торговельної марки на абстрактну (властивість торговельної марки власне як позначення (знака, символу) вирізнятися на фоні будь-якого товару та сприйматися будь-якими особами) та конкретну (властивість торговельної марки вирізнятися на фоні конкретного позначеного нею товару (послуги) та сприйматися зацікавленими цим товаром (послугою) особами).

Ключові слова: торговельна марка, пересічний споживач, абстрактна розрізняльна здатність, конкретна розрізняльна здатність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Розрізняльна здатність відноситься до однієї з найголовніших властивостей торговельної марки. На її визначальний характер вказує згадка про неї у визначенні цього об'єкта інтелектуальної власності (ст. 492 ЦК України), відповідно до якого